

Refugiats i el fracàs d'Europa

per Júlia Trias Jurado ([@juliatrias](#) j)

“Reforçar les nostres fronteres exteriors a través de l’augment dels controls fronterers és clau per combatre el terrorisme i protegir la seguretat dels ciutadans europeus”. Així s’expressava el darrer 25 de febrer de 2016, durant una reunió del Consell de la UE, el ministre de migracions d’Holanda, país que actualment ocupa la presidència rotatòria de la Unió Europea. Els ministres de la UE acabaven d’aprovar una proposta que obliga els estats membres a fer controls sistemàtics a qualsevol persona que creui les fronteres exteriors europees d’ara endavant. Aquesta política respon a la proposta de la Comissió Europea de desembre de 2015 de crear un cos europeu de guàrdies fronterers (European Border and Coast Guard, EBCG) com a instrument clau per poder respondre a l’anomenada *crisi de refugiats*. La iniciativa vol donar més competències, personal i equipament a Frontex, l’actual agència fronterera europea.

Frontex té la funció de vigilar les fronteres exteriors europees en coordinació amb els països membres. Una de les darreres polèmiques que envolta Frontex és l’Operació Tritó de 2014: les operacions de salvament marítim dutes a terme pel govern italià sota l’Operació Mare Nostrum van ésser substituïdes per Tritó, que, tal com indiquen els mandats de Frontex, no té com a objectiu activitats de cerca i salvament sinó de vigilància de les fronteres externes de la UE. Així, l’EBCG es dedicarà a “recollir dades i supervisar els fluxos migratoris, identificar punts crítics i respondre en situacions on les fronteres exteriors europees es trobin en perill”¹.

---

¹ Nota de premsa: Justice and Home Affairs Council, 25/02/2016 (Council of the European Union)

Dotar de més recursos Frontex prioritza el temor cada cop més estès que l'arribada de refugiats té a veure amb el terrorisme i és un risc per a la seguretat nacional, i relega les polítiques de solidaritat i d'asil i els drets humans i humanitaris internacionals per a les persones que arriben cada dia a les costes europees. Segons un estudi publicat pel Centre d'Estudis Polítics Europeus (CEPS)², és la societat civil – ONGs i individus – qui freqüentment s'encarrega de proveir els refugiats amb allò necessari per cobrir les seves necessitats bàsiques. Europa està deixant de banda l'articulació de polítiques comunes per lluitar contra la intolerància i xenofòbia envers les persones migrants, que creix cada vegada més entre els ciutadans i representants europeus.

El 2015 es va tancar amb més d'un milió de refugiats arribats a Europa per mar i 35.000 per terra³. Durant el 2015, més de 3.700 persones van morir al Mediterrani intentant arribar a les costes europees, segons l'Organització Internacional per a les Migracions. Entre gener i febrer de 2016, l'ACNUR ha comptabilitzat l'arribada de 133.000 persones, de les quals n'han *desaparegut* més de 400⁴. La figura més alarmant relacionada amb les desaparicions és la dels menors, ja que segons l'Europol, més de 10.000 menors han desaparegut un cop arribats a Europa durant els últims dos anys⁵. L'Europol ha advertit la presència d'organitzacions de tràfic de persones als països d'entrada, que es beneficien de l'arribada de menors no acompanyats.

Source: Frontex operational data

By The New York Times

Mapa del camí que fan els refugiats sirians. Font: The New York Times.

Grècia és el país europeu que representa la principal porta d'entrada pels refugiats (93%), seguit d'Itàlia (7%). Des de Grècia, la ruta principal per arribar al nord d'Europa passa pels Balcans a través de Macedònia i Sèrbia fins arribar a Hongria. A mitjans de 2015, el New York Times informava sobre

²<https://www.ceps.eu/publications/irregular-migration-trafficking-and-smuggling-human-beings-policy-dilemmas-eu>

³<http://www.bbc.com/news/world-europe-34131911>

⁴<http://data.unhcr.org/mediterranean/regional.php>

⁵<http://www.bbc.com/news/world-europe-35453589>

un canvi en la ruta habitual: fins llavors, Itàlia era el principal punt d'entrada. S'especulava que el canvi es devia a les notícies gairebé diàries sobre les morts per ofegament i al fet que Líbia, el principal punt de sortida cap a Itàlia, era cada cop més insegura⁶. L'altra entrada, des de Turquia, representaria passar per Bulgària, que havia endurit els seus controls fronterers. Els refugiats entrevistats, en canvi, explicaven que passaven pels Balcans per recomanació dels contrabandistes que havien pagat per arribar fins a les fronteres exteriors d'Europa.

Es calcula que el 41% dels refugiats provenen de Síria, mentre que el país d'origen del 27% és l'Afganistan i el del 17%, l'Iraq. Des de gener de 2016, el 47% de persones que fugen dels seus països d'origen són homes, el 34% menors i el 20% dones.

Tot i que Alemanya va rebre més de 450.000 sol·licituds d'asil durant el 2015, el major nombre de peticions de tots els països europeus, Hongria va comptar amb la ràtio més alta en relació a la seva població: gairebé 1.800 sol·licitants d'asil per cada 100.000 hongaresos. Les tensions van esclatar entre els països de la UE a l'hora de decidir sobre la repartició de quotes, sobretot entre Grècia, Itàlia i Hongria, els països als que arriben més refugiats. El setembre de 2015, els ministres de la UE van acordar un pla per instal·lar un total de 160.000 refugiats en territori europeu. Les quotes es van calcular tenint en compte quatre aspectes: la mida de la població en un 40%, el PIB en un altre 40%, la mitja del nombre de sol·licituds d'asil anteriors en un 10%, i la taxa d'atur també en un 10%⁷. Així, la quota aproximada per Alemanya és de 28.000 refugiats, per França de 19.000, per Espanya de 8.000 i per Polònia i Holanda queda lleugerament per sobre dels 5.000, cosa que deixa la resta de països europeus per sota dels 5.000 refugiats. La Gran Bretanya es va negar a participar d'un sistema de quotes i ha anunciat que acceptarà un màxim de 20.000 refugiats durant els propers cinc anys.

Dues vinyetes per conscienciar, a La Vanguardia (esquerra) i a The Boston Globe (dreta).

La lluita aferrissada d'Europa per vetllar per la seguretat de les seves fronteres externes no només s'està traduint en la potenciació d'agències com Frontex. El desembre de 2015, 3.000 milions d'euros i la promesa de renegociar l'entrada a la UE com a país membre van ajudar a tancar un

⁶<http://www.nytimes.com/2015/07/19/world/europe/route-of-migrants-into-europe-shifts-toward-balkans.html? r=0>

⁷ [http://europa.eu/rapid/press-release MEMO-15-5698 ca.htm# ftn1](http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-15-5698_ca.htm# ftn1)

acord entre Europa i Turquia perquè aquest país impedis l'accés de les persones migrants a Europa. Sembla que Europa vol oblidar per un moment el que la preocupava anys enrere en relació a l'adhesió de Turquia a la UE, tant pel que fa al canvi que suposaria pel Parlament Europeu - els turcs representarien el segon grup més ampli de parlamentaris - com per l'efecte multiplicador que podria tenir per països com el Marroc, entre molts altres.

Mentre Europa es col·lapsa per intentar *gestionar* 160.000 refugiats, a Turquia ja han arribat més de dos milions de persones que fugien de la guerra. Al Líban ja n'han arribat més d'un milió, a Jordània més de 600.000, a l'Iraq més de 200.000 i a Egipte al voltant de 100.000. Per ara, l'acord europeu s'ha saldat amb 272 persones⁸ reubicades temporalment dels països europeus als que arribaven a un altre país, cosa que no fa altra cosa que intensificar les crítiques negatives a Europa i a la forma que el *projecte europeu* està prenent.

És vox populi que la idea d'Europa està en risc, i que ho està de molt abans de l'arribada massiva de milions de refugiats a les seves fronteres. Tot i així, molts governs europeus estan aprofitant-se de la situació de manera perillosa i qui n'està recollint els fruits són sobretot els partits nacionalistes de dreta i ultradreta: Bulgària, Hongria, Eslovàquia, Polònia i Àustria ja han tancat les fronteres i Dinamarca ha aprovat una llei que autoritza la confiscació de béns als refugiats. El Cap d'Any a Alemanya es va veure marcat per unes agressions sexuals en què el focus de la notícia van ser els seus autors, els refugiats, i no tant el fet en si. Finlàndia i Suècia han anunciat la intenció de deportar desenes de milers de refugiats i a França la veu de Marine Le Pen ressona des de les cavernes.

El Tractat de Schengen està morint i el sobiranisme torna a emergir amb més força que mai. Les últimes notícies que ens arriben des de Grècia ens informen que Macedònia ha tancat les seves fronteres, que està dispersant les persones que es troben prop de la tanca amb gasos lacrimògens i que rebutja l'entrada dels afganesos perquè els considera *migrants econòmics*. Ja no hi ha opcions de dirigir-se al nord i milers de refugiats s'amunteguen a Grècia, que no dóna l'abast. Atenes ha demanat ajuda a la Comissió Europea, que el 2 de març va aprovar un pla d'assistència humanitària d'emergència per destinar 700 milions d'euros en tres anys als països de la ruta occidental dels Balcans. Grècia estima que necessita el més aviat possible 400 milions d'euros per personal, medecines, tendes de campanya, mantes i assistència tècnica per a les 100.000 persones que s'estima que es trobaran blocades a Grècia durant les properes setmanes. La portaveu del govern grec, Olga Gerovasili, ha recordat que les mesures temporals no són suficients i que la solidaritat i compromís dels països europeus és essencial, cosa que fins ara es demostra del tot inexistent.

Imatge de portada: [BBC World.com](http://www.bbc.com)

JÚLIA TRIAS JURADO

Barcelona, 1991. Graduada en Ciències Polítiques per la UAB (2013) i cursant actualment un Màster en Refugee Protection and Migration Policy Studies per la University of London, School of Advanced Studies. Ha treballat al Consell de la Unió

---

⁸<http://www.politico.eu/article/why-eu-refugee-relocation-policy-has-been-a-flop-frontex-easo-med/>

Europea i actualment treballa a la Secretaria de la Unió pel Mediterrani.